

גנזי המלך

קובץ שבועי בענייני יהדות מהוצאת **ארבע כנפות** 132

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6762226 מופץ בכל הארץ ב-90,000 עותקים

"וַיִּרְץ עֲשׂוֹ לְקַרְאֲתוֹ וַיַּחַבְקֶהוּ וַיִּפֹּל עַל צְוֹאָרוֹ וַיִּשְׁקָהוּ וַיִּבְכּוּ"

ממשלת המדות על הלב. מדרשותיו של הרב אמנון יצחק

בהן מן הכל צריך לחזור בתשובה ואלו העונות, קשים מאותן שיש בהן מעשה שבזמן שאדם נשקע באלו קשה הוא לפרוש מהם' (פרק ז).

ותהילה כי מצאתי ראייה במדרש וישלח וז"ל: 'עמד ושלח לו דורון לסמות את עיניו, שנאמר: "כִּי הִשְׁחַד יְעֹזֵר עֵינֵי הַחֲכָמִים" (דברים טז יט) ואין חכמים, אלא אדומים. שנאמר: "וַהֲאֶבְרַתִּי חֲכָמִים מֵאֲדוּם וַתְּבוֹנֶה מֶהָר עֲשׂוֹ" (עובדיה א) (מ"ר בראשית עה יג).

הרי מבואר גדולת חכמת עשו ונסמאו עיני החכמה שלו בשביל חמדת הממון במתנה קלה!

ועתה נתבונן בינה לשמוח בחלקנו במתת גורלנו בנתינת התורה הקדושה מאירת עינים, שמהדברים הנראים פשוטים לכאורה יש לנו למודים מושכלים שהכחו את חכמת אנשים היותר גדולים כמו לבן ועשו ושניהם גילו חרפתם בשביל חמדת הממון. ולמדתנו התורה דעת אמת באלה הספורים בדרך העברה, למודים נפלאים מאד בכחות הנפש שנכיר סכלות היצר, כי מעשי תעותעים המה, גם במילי דעלמא.

והני שני רשעים הללו לבן ועשו, אף כי חכמים גדולים היו, אמנם תחת אשר לא הביאו למוסר לבם נפלו תחת מדותיהם.

ולמה לא הביאו?! כי לבן מצינו עליו שהיה חומד ממון! והחומד ממון אי אפשר לו לאהוב חכמה בתשוקה, כי כח התשוקה של חמדת ממון מפריעו מתשוקת החכמה.

כחה של מתנה

אשתומם מאד מגדולתו! ועם כל זאת עיור יעקב את עיניו במתנה קלה, להשתומם כמה שפלות יש באדם, עד שגם במילי דעלמא יעור רצונו את עיני החכם היותר גדול, בדבר שעברתו שמורה כלבו לנקום נקמת דמים ובהכנה גדולה

בארבע מאות איש. ומוכא במדרש: 'ר' ינאי אמר: ארבע מאות ראשי גייסות היו עמו' (מ"ר בראשית עה יב). ועם כל זאת מתנה קלה קררה דעתו לעשות שלום עמו.

היש קלות הדעת יותר מזה? וכל זה היה בשביל חמדת הממון, יצא לנו מזה תוקף החטא של חמדת הממון למה קשה כל כך. כמ"ש הרמב"ם בהלכות תשובה: 'אל תאמר שאין תשובה אלא, מעבירות שיש בהן מעשה... אלא, כשם שצריך אדם לשוב מאלו, כך הוא צריך לחפש בדעות רעות שיש לו ולשוב מן הכעס... ומרדיפת הממון... וכיוצא

להשתומם מאד כמה היתה גדולתו של עשו בדעת כמו שנאמר: "כִּי עַל כֵּן רָאִיתִי פְּנֵיהֶּ כְּרֹאת פְּנֵי אֱלֹקִים" (בראשית לג י). הרי, כי דימה אותו יעקב אבינו למלאך. וזה לעומת זה עשה אלקים: עשו וכל אלופיו הם מרכבה טמאה ויעקב ובניו הם מרכבה קדושה. והנה, עשו חכם גדול, הלך לנקום מאחיו בשביל שנאתו המרובה.

וכי יאומן כי ישוחד אדם כזה, בשביל מתנה קלה? רואים מכאן, מה הוא המזיק היותר גדול לאדם: חמדתו! עד שאדם גדול כמוהו הוא עשו הרשע, שנאמר עליו במדרש שיעקב היה ירא ממנו מפני שהוא יושב בארץ ישראל.

וז"ל המדרש: 'אמר: "כל השנים הללו הוא יושב בארץ ישראל, תאמר, שהוא בא עלי מכה ישיבת ארץ ישראל?! כל השנים הללו הוא יושב ומכבד הוריו, תאמר, שהוא בא עלי מכה כיבוד אב?!" (ילק"ש בראשית לב קלא).

ראו כמה גדול האיש הזה: עד ששיבתו בארץ ישראל וגם כיבוד אב ואם שלו היה ענין כל כך, עד שיעקב אבינו ע"ה היה מפחד ממנו עבור שתי המצוות האלה. מן הסתם, היה יודע יעקב שהוא עושה זאת בחשבון גדול כדרך הגדולים, כי דברים שאדם עושה בלי הרגש, רק במקרה, לא למעלה יחשב ולא לזכות יהיה לו, אלא ודאי בהרגש גדול עשה את שני הדברים האלה. והמבין יבין להתפעל מזה מאד להכיר גדולתו של עשו ובפרט משיבת ארץ ישראל שהיה יעקב אע"ה מפחד ממנו.

ממשלת האדם בבריאה

ועשו מצינו עליו שהיה בעל תאוה! כנאמר: "הֲלֵעִיטְנִי נָא" (בראשית כה). וגם חמדת ממון מן מתנת יעקב אבינו ע"ה למדנו עליו כנ"ל. ולכן לא היה בידם להביאם למוסר לבם, ע"כ חכמתם לא נתקיימה בידם.

"וַיָּבֵא יַעֲקֹב שְׁלָם עִיר שְׁכֵם אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ כְּנַעַן בְּבֵאוֹ מִפְּדֹן אַרְם וַיַּחַן אֶת פְּנֵי הָעִיר" (בראשית לג יח)
 וברש"י: "שְׁלָם" – "שְׁלָם" בגופו, שנתרפא מצליעתו (שבת לג). "שְׁלָם" בממונו, שלא חסר כלום מכל אותו דורו. "שְׁלָם" בתורתו, שלא שכח תלמודו בבית לבן! פעולת הנבראים מוכרחת היא! השמש זורחת: שכן הוטבע בה שתזרח, הצמח גדל: כיון שטבעו הוא לגדול, בעלי חיים טורפים זה את זה: שטבעם לטרוף, כך מונח ביצירתם שיחיו ויפעלו במסגרת קבועה ובלתי משתנה המיוחדת לכל נברא.

אולם האדם שונה בזה מיתר הנבראים: אמנם גם בו הוטבעו טבעיים הדוחפים אותו לפעול בדרכס, אולם אין הוא מוכרח לחיות לפי כחותיו הטבעיים, קיימת באדם אפשרות של בחירה, הוא מסוגל להתגבר על כחותיו הטבעיים ולפעול לפי שקולי שכלו ולא רק להתגבר אלא שיכול למשול בס ולכוונם באפיק הרצוי לו לתועלת עבודתו בהשגת שלמות נפשו, באפשרות זו נבדל האדם משאר הנבראים ובזה הוא דומה לבוראו. **"וַתַּחַסְרֶהוּ מַעַט מְאֻלָּקִים"** (תהלים ח). כמו שהבורא יתברך אינו כפוף לכחות טבעיים והכל פועל כרצונו, כך ג"כ הוטבע ביצירת האדם האפשרות להדמות לקונו.

כתב החוה"ל ז"ל: 'והעילה בזה, שהדבר שהוא עושה מעשה אחד תדיר, מורה שמעשהו אינו לרצונו, אך הוא עושה בטבעו שהוטבע עליו בלבד ויש לו מכריח שמכריחו על המעשה הוא ואין לו יכולת לשנות ממנו כאש אשר כחה השרפה בלבד. וכמים אשר הם מקררים בטבעם בלבד. ואשר הוא עושה בחפצו יראו ממנו מעשים משתנים בעתים משונים ומפני שהבורא יתברך חפץ במעשהו ואיננו מוכרח ולא צריך ולא מוטבע עשה הדברים משתנים זה מזה כפי שמחייבת חכמתו בכל עת, כדי שיוורה השתנותם על אחדותו ועל חפצו בפעלו. כמ"ש: **"כֹּל אֲשֶׁר חָפֵץ ה' עֲשֵׂה בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ"** (תהלים קלה) (שער הבחינה פרק א).

רחמנים, למרות הסתירות שבמדות, כיון שהם מושלים בהם יכולים הם להפעיל את המדות כרצונם.

ומצינו אצל יעקב אבינו שהיה איש תם וישר ואהלים, זה אומר: שבתבעו היה תם וישר ואעפ"כ אמר: **"אם לרמאות הוא בא, גם אני אחיו ברמאות"** (רש"י בראשית כט יב). וכן מצד אחר גילה כלפי לבן אורך רוח: **"מה פשעי מה חטאתי פי דלקת אחרי"** (בראשית לא). ויותר מזה לא כעס ואילו כלפי המלאך שרו של עשו גילה תקיפות ולא נתן לו בשום אופן ללכת עד שיברכהו כמובא באריכות במדרש.

וכן בדרכו חזרה שהלך להפגש עם עשו אחיו והתכונן יעקב לדורון ולתפלה ולמלחמה, למרות שג' הדרכים סותרים זה את זה, אם מכין עצמו לדורון ז"א לפייס את עשו בממון, משתמש הוא בסבות הטבעיות וזה סתירה לתפילה ובטחון בה'. ואם למלחמה הוא עומד נגד עשו, שוב זה סותר השתדלות של דורון ותפילה, שהרי רוצה הוא להשיג נצחון בכח הזרוע.

והדבר צריך ביאור! אמנם, הצדיקים שלבם ברשותם אין היפוך המדות מהווה סתירה בהם, כיון שמשתמשים הם בכל מדה בצורה שלא תהיה סתירה, גם בטחון בה' וגם השתדלות ומשלימים זה את זה. אמנם המלאכה קשה וכמעט בלתי אפשרי להגיע למצב כזה לשלוש במדות ולהתאימם זה לזה, אולם הבוטח בה' ופועל הכל למלא רצון ה' עזר ה' יהיה עמו ויצליח.

וכמ"ש המסילת ישרים: 'ובאמת שלא יוכל איש להצליח במשקל הזה אלא בג' דברים: א. שיהיה לבו ישר שבלבבות שלא תהיה פנייתו אלא לעשות נחת רוח לפניו יתברך ולא זולת זה כלל. ב. ושיהיה מעיין על מעשיו עיון גדול וישתדל לתקנם על פי התכלית הזה. ג. ואחר כל זאת יהיה משליך יהבו על ה', שאז יאמר בו: **"אֲשֶׁרִי אֶךְ עוֹז לוֹ כְּךָ... לֹא יִמְנַע טוֹב לְהִלָּכִים בְּתַמִּים"** (תהלים פד)

וכפי שכתב חוה"ל בסוף פרק ג' שער הבטחון: 'ויהיה בטחונו באלקים שלם ולא יזיקנו הסבות על הסבות להבאת טרפו בהם מאומה כשהוא מכוין בהם בלבו ובמצפונו לשם שמים' עי"ש. ומעידה התורה על יעקב: **"וַיָּבֵא יַעֲקֹב שְׁלָם"** (בראשית לג). מושלם היה בכל ואינו חסר דבר, שהרי לבו ברשותו ובמצב כזה שלם האדם: **"שְׁלָם"** בגופו, **"שְׁלָם"** בממונו, **"שְׁלָם"** בתורתו ואינו חסר דבר. (אור יחזקאל). ■

כשם שהבורא מושל בכל הכחות כולם, כך ג"כ האדם, צריך להדמות לקונו ולמשול בכחותיו הטבעיים להיות בעלים על לבו ולשם כך הושם האדם בעולם הזה, הליבשו את נפשו בגד חומרי וכחות טבעיים המכסים את הנפש והאדם בכח שכלו והכרתו צריך להתגבר על מסך החומר ולהכניע את כחותיו תחת ממשלת הנפש החלק אלוקי ממעל.

כתוב במדרש: **"וַיֹּאמֶר עֵשָׂו בְּלָבוֹ"** (בראשית כז) **הרשעים, ברשות לבן: "אָמַר נָכַל בְּלָבוֹ"** (תהלים יד). **"וַיֹּאמֶר עֵשָׂו בְּלָבוֹ"** (שם) **"וַיֹּאמֶר יִרְבֶּעֶם בְּלָבוֹ"** (מלכים א יב). **"וַיֹּאמֶר הָמָן בְּלָבוֹ"** (אסתר ו). **אבל הצדיקים, לבן ברשותן: "וַחֲנָה הָיָא מְדַבֵּרַת עַל לִבָּהּ"** (שמואל א א יג). **"וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל לִבּוֹ"** (שמואל א כז). **"וַיִּשֶׂם דָּנִיֵּאל עַל לִבּוֹ"** (דניאל א ח). **דומיין לבוראן: "וַיֹּאמֶר ה' אֶל לָבוֹ"** (בראשית ח כח) (מדר"ר בראשית סז ח).

במה נבדלים הצדיקים מהרשעים? בשליטה על הלב והכחות הטבעיים! הרשעים אסורים וכבולים ביד טבעם ואילו צדיקים לבם ברשותם ופועלים בכחותיהם כפי העולה על רוחם.

גם המידות הטובות צריכות להיות תחת ממשלת האדם ואם לא כן אזי הוא ברשות לבו ודינו לגיהנם למרות מידותיו הטובות, שהרי אינו בוחר כלל בטוב אלא עבד נרצע למידותיו.

שאול המלך חמל על אגג מלך עמלק ועל צאן עמלק, כח החמלה היה במקום שאין ראוי לחמול ואיבד את המלוכה עי"ו, מדות שאינם תחת ממשלת האדם ואפילו יהיו מדות טובות פעולתם תזיק לאדם, חייב האדם להשתחרר מההכרח הטבעי של כחותיו הרעים והטובים, למשול בהם שיהיה לבו ברשותו.

'כל מי שנעשה רחמן על אכזרים, נעשה אכזר על רחמנים' (מדרש זוטא קהלת ז).

כיון שאין לבו ברשותו וכח הרחמנות מושל בו להיות רחמן על האכזרים, א"כ לבסוף יתגבר בו כח האכזריות ויתאכזר על הרחמנים, שהרי אין בו הכח לבלום מדות ואינו מושל בהם כלל, אולם הצדיקים המושלים בלבם, המדות נמצאות בידם כחומר ביד היוצר ומשתמשים בכל אחת מהן לפי הצורך הראוי, בשעה שצריך להיות אכזר הם אכזרים ובשעה שצריך להיות רחמן הם

עלי הגיון

הוספת שם והחלפת שם

למה אסור לקרוא 'לאברהם אברם' ולישראל מותר להמשיך ולקרוא ישראל?

לעלוי, לא נעקר שם הראשון, כי יש בכלל אברהם אברם. ולזה יצו ה' לקרוא לו בתמידות אברהם ואין עקירה לראשון, כי בכלל אברהם (יש) אברם. ואולי כי זה רמז הכתוב בדברי הימים (א א כז) "אֲבִרָם הוּא אֲבִרָהֶם". ולפי זה אומר לא יקרא לך עוד, פירושו: לבר, אלא ישראל. גם דייק באומרו: "לא יקרא שִׁמְךָ עוֹד" (בראשית לה י) ולא אמר: "לא יקרא שִׁמְךָ עוֹד יַעֲקֹב" (בראשית לה י), כמו שאמר באברהם. (לך לך' יז ה) והבן. ■

למה באברהם הקפיד על אברהם ועל יעקב לא הקפיד? ויראה כי יש טעם נכון והוא למה שקדם לנו כי שמות בני אדם הם שמות נפשיות ו"ה' אֲשֶׁר שָׁם שְׁמוֹת בְּאָרְצָן" (תהילים מו ט). והנה יעקב יהיה שם נפש שהיתה לו ועל כן הגם שנתוסף בו רוח אלקים, הנקרא ישראל, לא מפני זה אבר (את שמו) הראשון. והרי ישנם לראשון גם שני ויכול הוא להקרא יעקב ואין ראוי שיעקר שמו הראשון לחלוטין. מה שאין כן אברהם, כי גם לאחר שנוי שמו

רבינו בחיי: צריך לדעת מה נשתנה יעקב מאברהם? כי 'הקורא לאברהם אברם עובר בעשה' (ברכות יג). אבל הקורא לישראל יעקב אינו עובר? ... ואולי כי לצד ששינה ה' דברו הטוב האמור ביעקב מהאמור באברהם, במה שאמר: "שִׁמְךָ יַעֲקֹב" (בראשית לה י) כי לא היה צריך לאמר כן, כי מה חידש בזה באמרו: "שִׁמְךָ יַעֲקֹב" - ? אלא ודאי שנתכוון לומר שם קבוע הוא לך. אלא שצריך לדעת טעמו של הקב"ה.

מוסר

"וַיִּוְתֶר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ וַיֵּאבֶק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֵלוֹת הַשָּׁחַר"

מלאך הטומאה נלחם רק ביעקב ולא נטפל לאברהם ויצחק

הוכרעה המלחמה, שהרי לצד אחד אין נשק להלחם בו. כך גם במלחמת היצר. כלי הנשק נגדו הוא: 'בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין'. (רבינו בחיי דברים לב מו) לכן, אם חוטאים ישראל בשאר עונות, עדין אפשר ש'המאור שבה מחזירן למוטב' ויתעוררו בתשובה. אבל הבטלים מתורה מאבדים את כלי נשקם ולא נותר להם במה ללחום עם היצר. אברהם אבינו היה עמוד החסד, יצחק עמוד העבודה ויעקב עמוד התורה, לכן התאמץ היצר יותר ללחום נגד יעקב ולחטוף ממנו את נשקו כדי שישאר ללא הגנה כלל. ■

חז"ל אומרים: 'ששרו של עשיו היה מלאך הטומאה. והוא כעמלק, שבכל דור ודור מייצג את כח הטומאה ונלחם בקדושה'. שואל רבי אלחנן וסרמן: מדוע חכה מלאך הטומאה עד ליעקב ולא בא להלחם עם אברהם ויצחק אבותיו? ותירץ: חז"ל אמרו: 'ויתר הקב"ה על עבודה זרה, גלוי עריות ושפיכות דמים ולא ויתר על עון בטול תורה'. הטעם הוא שבמלחמה בין שני צדדים, אפילו אם לרגע אחד מנצח את השני, לא הסתיימה בכך עדין המלחמה ויתכן שמחר יתהפך הגלגל והמנצח ינוצח. לא כן אם האויב חטף ממנו את נשקו. בו ברגע

מצוה

"עַל כֵּן לֹא יֵאָכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גִּיד הַנְּשֵׂה אֲשֶׁר עַל כֶּף הַיָּרֵךְ עַד הַיּוֹם הַזֶּה כִּי נִגַע בְּכֶף יֵרֶךְ יַעֲקֹב בְּגִיד הַנְּשֵׂה"

טעמי המצוה בפרשתנו שלא לאכול את גיד הנשה

(בראשית לב כה), אלא גם ואולי בעיקר, לזכרו של המשך הפסוק "וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ" (בראשית לב לא). הדבר מרמז ומסמל לבני ישראל, שכשם שהשמש זרחה ליעקב, רפאה וגאלה אותו מהיסורים של עשיו, כן תזרח השמש בסופו של דבר גם לנו ונגאל מהשונאים ומהצרות שלהם. ■

טעמה הפשוט והמקובל של מצות "גיד הנשה" הוא - מכיון שיעקב נפגע בגיד, קבלו עליו בניו, כזכרון לדורות, שלא לאכול עוד אבר זה לעולם. אבל ספר 'החנוך' הוסיף על כך טעם נוסף. לדבריו ההתנזרות מאכילת גיד הנשה באה לא רק כזכר ל"נתקע פה ירך יעקב"

פרשת 'וישלה'

"כִּי בַמִּקְלֵי עֲבַרְתִּי אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה"

מה הקשר שבין התפילה לעובדה שיעקב עבר את הירדן במקלו?

העשיר היה מעדיף שאחיו העני יגור הרחק ממנו. אך אם האח העני הוא תלמיד חכם מפורסם, מן הסתם יהיה העשיר מוכן להשקיע מעט כדי לקרבו, כי יוכל לנחול כבוד בשל כך. אומר יעקב לעשו: אינך צריך להתנגד לחזרתי, אל דאגה, לא תצטרך כלל לתמוך בי! אני עשיר גדול ומלבד זאת גם צדיק, הלא 'תרי"ג מצוות שמרתי'.

ולמה יעקב אומר כל זאת לעשו? כדי למצא חן בעיניו! עשו שומע כל זאת ומבין היטב שאת כל זה אומר יעקב כדי למצא חן בעיניו, כי יעקב יודע על קמצנותו של עשו ועושה הכל כדי להסיר את הסבות לכך שעשו ישנאהו. עשו הבין היטב את צעדיו של יעקב וראה בכך התגרות מצד יעקב, הוא מספר לי שיש לו כסף רב כדי שאני, הקמצן, לא אשנאהו.

"קִטְנִיתִי מִכָּל הַחֲסִדִים וּמִכָּל הָאֱמֶת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת עַבְדְּךָ כִּי בַמִּקְלֵי עֲבַרְתִּי אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה" (בראשית לב י) יעקב אבינו נושא תפילה והוא מספר כי במקלו עבר את הירדן. מה הקשר בין התפילה, לעובדה שעבר את הירדן במקלו?

בְּאֲזֵנֵי קֶלֶב עֵבֶר מִתְעַבֵּר עַל רֵיב לֹא לוֹ" כלומר: מדוע יעקב מעלה עתה את ענין הברכות ומעורר מחדש את הנושא הרגיש הזה.

אומר רש"י: 'גְּרִיתִי בְּגִימַטְרִיא - תְּרִי"ג' כלומר: עם לבן הרשע גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי ולא למדתי ממעשיו הרעים.

שואל החתם סופר: כיצד טוען יעקב אבינו שהוא שמר בבית לבן את כל תרי"ג המצוות, הלא מצוה אחת לפחות הוא לא קיים - כיבוד אב ואם?

מסביר החתם סופר על הפסוק: "וְאָבִיו שָׁמַר אֶת הַדְּבָר" (בראשית לז יא). מפרש רש"י: 'הִיָּה מִמַּתִּין וּמִצַּפָּה מִתִּי יָבוֹא'. כלומר: המלה "שָׁמַר" פירושה: צִפִּיה וְהִשְׁתַּקְּקוֹת לְהַתְּגַשְׁמוֹת דָּבָר מִסּוּיָם.

אומר יעקב אבינו: 'אֲצַל לְבֵן גִּרְתִּי וְתִרִי"ג מִצְוֹת שִׁמְרַתִּי', אין הכוונה שקימתי ושמרתי בפועל את המצוות, אלא כל העת השתוקקתי אימתי אוכל לקיימן!

והרי 'חשב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה' (קדושין מ.).

"נִיָּהִי לִי שׂוֹר וְחָמוֹר צֵאן וְעַבְדִּי וְשִׁפְחָה נְאֻשְׁלָהָהּ לְהַגִּיד לְדָדִי לְמִצְאָה חֵן בְּעֵינָיִךְ" (בראשית לב ה).

שואל החתם סופר: האם כדי למצא חן בעיני עשו היה על יעקב לפאר ולהאדיר את רכושו ולהציג עצמו מופלג?

משל למה הדבר דומה: אדם עשיר וקמצן ולו אח עני מרוד. אם האח העני יבחר לגור בסמוך לאחיו העשיר, יהיה זה שלא לרוחו של העשיר, כי הוא חושש שהבריות ירננו אחריו למה אין הוא תומך באחיו העני.

הרה"ג שלמה לוינשטיין מיוחד ל'גנזי המלך'

"וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לְפָנָיו אֶל עֵשָׂו אָחִיו" (בראשית לב ג)

המדרש אומר: כי היתה טענה על יעקב אבינו שהתגרה בעשו ועל כך נאמר: "מִחֲזִיק בְּאֲזֵנֵי קֶלֶב עֵבֶר מִתְעַבֵּר עַל רֵיב לֹא לוֹ" (משלי כו יז) (ב"ר עה ג).

שואל החתם סופר: מדוע נחשב הדבר שיעקב אבינו התגרה בעשו? הלא הוא השפיל עצמו לפניו, שלח לו מתנות, שלח מלאכים לפניו, השתחוה לו, כינהו: אדוני היכן כאן ההתגרות?

שאלה נוספת: בפרשת 'תולדות' מובא שיצחק אבינו, שהחזיק את עשו כ"צדיק", רצה לברכו. ותמוה: הלא גם אם באמת עשו היה צדיק, אבל יעקב ודאי שהיה צדיק ואם כן מדוע שעשו ולא יעקב, יקבל את הברכות לדורי דורות?

מסביר החתם סופר: יצחק אבינו ראה שיעקב אבינו הוא "אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֲהָלִים" (בראשית ה), אך מי ערב לכך שאם יצא מן האהל ישאר תמים ושלם ולא ינזק מן הרחוב?! מי ערב לכך שיחזיק מעמד ויעמוד במבחן כמו אברהם אבינו?!

לעומתו, עשו היה איש שדה ומעורב בין הבריות ובכל זאת נשאר "צדיק" לפי ראות עיניו של יצחק אבינו. לכן הוא ראוי לברכת יצחק. אמנם הקב"ה סיבב שיעקב יקבל את הברכות, אך החשש של יצחק לגבי יעקב עדין נותר בעינו האם ישאר בשלימותו גם כשיצא מתוך ארבע אמות של תורה.

ואכן ה' סיבב שיעקב אבינו נאלץ לצאת מאהלו ולשהות כעשרים שנה מחוץ לבית, כולל שהייה קשה וממושכת אצל לבן. עתה, יעקב חוזר מבית לבן והוא שולח לעשו: "כֹּה תֹאמְרוּן לְאֲדֹנָי לְעֵשָׂו כֹּה אָמַר עַבְדְּךָ יַעֲקֹב עִם לֵבָן גְּרִיתִי וְאַחַר עַד צָתָה" (לב ד). דע לך שהברכות מגיעות לי ולא לך! כי 'עם לבן הרשע גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי!' (רש"י שם ה).

הוכחתי שגם לאחר התמודדות קשה עם נסיונות העולם נותרתי שלם. ועל כך אמרו חז"ל כי זהו: "מִחֲזִיק

מעשי גדולים

"וַתַּקַּע כַּף יָרֵךְ יַעֲקֹב"

כמו יעקב אבינו, גם הרב מפוניבז' התמודד עם מי שמתעלם מהחזקת תורה

הוזהר הק' מסביר: שכף ירך יעקב שנשברה הכונה לתמכין דאורייתא. כלומר: תומכי ומחזיקי התורה. יעקב אבינו הוא עמוד התורה והמלאך בא להלחם עמו שלא תהיה תורה. אמנם הוא נכשל בכך, אך הוא הצליח לשבור מעט את הזבולון ולכן החזקת התורה והשיבות קשה כל כך.

בספר 'אחד בדורו' על הרב מפוניבז' מסופר: כאשר הקים הרב את הישיבה בפוניבז' שבליטא היה זקוק לכספים. החותן שלו היה רב מפורסם, הרב אריה לייב רובין ובקש להצטרף לרב מפוניבז' במסע גיוס הכספים.

המסע לא הוכתר בהצלחה ולקראת סיומו בקשו להפגש עם יהודי עשיר גדול. כשהגיעו לפגישה, המתין להם מזכירו של העשיר שמסר לידיהם מעטפה ובה תרומה של מאה דולר.

סרב הרב מפוניבז' לקחת המעטפה באומרו: שאינו שונר ואינו זקוק לכסף. לאחר שעזבו את בית העשיר, פנה אליו החותן ושאלו בתמיחה: האם מאה דולר אינם כסף?

הרב מפוניבז' לא הסביר את פשר מעשיו, רק טען שנהג כשורה. היות שהמסע לא הוכתר בהצלחה נפרדו דרכיהם והחותן שב לביתו.

כעבור זמן קצר הגיע העשיר לבית הרב ובידו סכום כסף גדול, תוך שהוא מתנצל על התרומה הזעומה ששיגר קודם לכן ביד מזכירו. ומעתה הוכתר סיום המסע בהצלחה.

כשנפגש הרב מפוניבז' עם חותנו הראה לו את הסכום הרב שצבר. תמה החותן. והרב מפוניבז' הסביר: אתה באת כדי לעזור לי, לגבי עזרה אישית לי, זה מה שה' נתן. אך אני הלכתי לאסוף כסף עבור הישיבה ולזה יש סייעתא דשמיא אחרת לגמרי. ■

התפלל עלינו, באומרו: **"וַרְנַח תְּשִׁימוּ בֵּין עַדְר וּבֵין עַדְר"** שהצרות הנתכות עלינו לא יופיעו ברצף. ואם אתה רואה שאין הדבר כך, הרי זה סימן שעומדים לפני ביאת משיח: **"רְנַח וְהַצְלָה יַעֲמֹד לְיְהוּדִים"**.

"וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ כְּאִשׁר עֵבֶר אֶת פְּנוֹאֵל וְהוּא צָלַע עַל יָרֵכוֹ" (בראשית לב לא)

הגמרא מספרת על: **'רַב שֶׁשֶׁת'** (היה סגי נהור) **הָיָה יָתִיב בְּבֵי כְּנִישְׁתָּא דְרִשְׁף וַיְתִיב'** (רש"י: מקום הוא. ויש פותרין: שחרב וחזר ונבנה) **בְּנִהְרֵדְעָא, אֶתְיָא שְׂכִינָה וְלֹא נָפַק.** (היה יושב בבית הכנסת בבבל והגיעה השכינה ולא יצא) **אֲתוּ מְלָאכֵי הַשְּׂרָת קָא מְבַעְתִּין לֵיה.** (באו מלאכי השרת וציערו אותו) **אָמַר לְפָנָיו: 'רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, עֲלוּב וְשְׂאִינוּ עֲלוּב,** (יכול ושאינו יכול), **מִי נִדְחָה מִפְּנֵי מִי? [אָמַר לְהוֹ: שְׂבֻקְהוּ.]'** (מגילה כט.)

"וַיִּרְץ עֶשׂוֹ לִקְרֹאתוֹ וַיַּחֲבָקְהוּ וַיִּפֹּל עַל צַוְאָרוֹ וַיִּשְׁקָהוּ וַיִּכְבְּדוּ" (בראשית לג ד)

על מה הם בכזו? אומרת הגמרא: **'לְעֵתִיד לְבָא מְבִיאוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לִיצֵר הָרַע וְשׁוֹחֲטוֹ בְּפָנֵי הַצְּדִיקִים וּבְפָנֵי הַרְשָׁעִים. צְדִיקִים נִדְמָה לָהֶם כִּהָר גְּבוּהָ, רְשָׁעִים נִדְמָה לָהֶם כְּחוֹט הַשְּׂעֵרָה. הִלְלוּ בּוֹכִין וְהִלְלוּ בּוֹכִין. צְדִיקִים בּוֹכִין וְאוֹמְרִים: 'הֵיאָךְ יְכוֹלְנוּ לְכַבֵּשׁ אֶת הָהָר הַגְּבוּהָ הַזֶּה? ' רְשָׁעִים בּוֹכִין וְאוֹמְרִים: 'הֵיאָךְ לֹא יְכוֹלְנוּ לְכַבֵּשׁ אֶת חוֹט הַשְּׂעֵרָה הַזֶּה? ' (סוכה נב).** אומר החתם סופר: יעקב בכה באומרו: איך הצלחתי להתגבר על כזה הר כמו עשו וארבע מאות איש שעמו! ואילו עשו בכה, הכיזד הוא וארבע מאות איש עמו לא הצליחו להתגבר על חוט השערה הזה ששמו יעקב?!

ועל כך נאמר בפסוק: **"עַד אֲשֶׁר אָבֹא אֶל ד' שְׁעִירָה"** (לג יד). כלומר: יעקב עצמו אומר לעשו: אני רק 'שערה'. וכן כתוב בפסוק: **"וַיַּעַל מוֹשְׁעִים בְּהָר צִיּוֹן לְשַׁפֵּט אֶת הָרַע עֶשׂוֹ"** (עובדיה אכא). עשו הוא 'הר' ויעקב 'שערה'. עשו בוכה איך לא הצליח להתגבר על 'שערה' ואילו יעקב בוכה איך הצליח לגבור על 'הר' גדול. ■

אומר רש"י (לב יא): **'מִדְרַשׁ אַגְדָּה: נָתַן מַקְלוֹ בִירְדֵן וּנְבַקַע הִירְדֵן'**.

הגמרא מספרת על: **'רַבִּי פְּנַחֵס בֶּן יֵאִיר הוּא קְאוּל (הלך) לְפַדְיוֹן שְׁבוּיִין פָּגַע בֵּיהּ בְּגִינְאֵי נְהָרָא (נהר ששמו גינאי).** אמר ליה: **'גִּינְאֵי, חִלּוּק לִי מִימְךָ וְאֵעֲבֹר בְּךָ!'** אמר ליה: **'אֵתָה הוֹלֵךְ לַעֲשׂוֹת רְצוֹן קוֹנֵךְ וְאֲנִי הוֹלֵךְ לַעֲשׂוֹת רְצוֹן קוֹנֵי, אֵתָה סַפֵּק עוֹשֶׂה, סַפֵּק אִי אֵתָה עוֹשֶׂה, אֲנִי וְדָאֵי עוֹשֶׂה"** אמר ליה: **'אִם אִי אֵתָה חוֹלֵק, גּוֹרְנֵי עֲלִיךְ שְׁלֵא יַעֲבֹרוּ בְּךָ מִים לַעוֹלָם!'** חלק ליה' (חולין ז).

שואל המהרש"א: הלא הנהר צודק, הוא עושה את רצון ה' ודאי? אומר המהרש"א: לנהר אין בחירה. רבי פנחס בן יאיר עושה את רצון ה' עם בחירה וזו דרגה גבוהה הרבה יותר. לכן הנהר היה חייב לחלוק את מימיו לפני רבי פנחס בן יאיר.

יעקב אבינו בורח מבאר שבע ומגיע לירדן, האם לירדן יש סבה להקרע לפני יעקב? אף כאן הנהר טוען שהוא עושה את רצון ה' ואין סבה שיקרע לפניו.

מה יטען יעקב האם יטען שהוא בעל בחירה! הלא הוא בורח מעשו ואין לו כעת מצב של בחירה? אומר יעקב אבינו אני לא הייתי בורח. אני בוטח בה'! אם ה' לא היה גוזר עלי למות, עשו לא היה מצליח לפגוע בי ואינני חושש ממנו! אלא שעברתי את הירדן כי הורי ציוו עלי ללכת ולקחת אשה. ומי אמר, שזה אכן כך?

התשובה היא: **'כִּי בְּמַקְלֵי עֲבָרְתֵי אֶת הַיִּרְדֵּן הַזֶּה"** אחרת הירדן לא היה נבקע.

ולכן כשיעקב אבינו מתפלל אל ה' הוא מציין כי במקלו עבר את הירדן ברומזו כי בה' הוא בוטח! לכן: **"הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי מִיַּד עֶשׂוֹ"** (בראשית לב יא).

"וַיִּתֵּן בִּיד עֲבָדָיו עַדְר וְעַדְר לְבָדוֹ וַיֹּאמֶר אֶל עֲבָדָיו עֲבָרוּ לְפָנֵי וַרְנַח תְּשִׁימוּ בֵּין עַדְר וּבֵין עַדְר" (בראשית לב טז).

בעל הטורים אומר: שהמלה **"וַרְנַח"** מופיעה פעמים בתורה. כאן, בפסוק. ובמגילת אסתר **"וַרְנַח וְהַצְלָה יַעֲמֹד לְיְהוּדִים"**. (ד יד). בזוהר הקדוש מובא: כי יעקב אבינו

הקו למהדרין!

**‘שופר ניוז טל’
הקו החלק
הראשון בישראל**

הופך כל מכשיר טלפון נייד
לאמצעי החדשני בעולם לקיום
“בלכתך בדרך, בשכבך ובקומך”

הרכה חרושים יצאו מבתי המדרש
בישראל, אבל איש עדין לא הצליח לפתח
מכשיר זעיר שהוא בית מדרש ענק ללמוד
תורה ולהתחזקות באמונה. מעתה ‘שופר ניוז’ הופך
את מכשיר הטלפון הסלולרי הצמוד לכל אהר מאתנו,
כלכתו בדרך, בשכבו ובקומו, מאמצעי של שיחה סתם,
ל“שיחו בכל נפלאותיו”.

במקום שיחות בטלות, ניתן להתחבר באמצעותו,
בחיוג אהר, לרב אמנון יצחק, להאזין לקלטותיו,
להנות בכל יום מאמרות חדשות, לקבל תשובה
ישירה לכל שאלה באמונה על פי נושאים נבחרים,
להתפעל מספורים אישיים של אנשים שחוו חוויה נסית
מיוחדת ושבו אל בוראם, לכות בברכה אישית, לחייך
מאפיונות מעניינות שעלו במהלך ההרצאות ואפילו
ללמוד בחברה עם הרב בחדר למוד קבוע הפתוח
לצבור ב‘שופר ניוזטל’.

ואיך תתעדכנו בחדשות היומיות ובנעשה סביבכם?
ב‘שופר ניוזטל’ מוגשות לכם החדשות באופן שיבוא
אתכם לדעת לא רק את הנצורות אלא גם להבין על
ידי מי הן נצורות ומי ‘עושה חדשות!’. ‘שופר ניוז טל’
- לנצול כל זמן בטל. ■

צלצלו ל-

‘שופר ניוזטל’

054-4007779

052-9997779 057-3777779 050-8007779

- 9. סיפורי הצלחה בע"ה
- 10. פספוסים
- 11. הרשמת מנויים
- 12. חנות ‘שופר ניוזטל’

- 5. ברכות
- 6. חדר למוד עם הרב
- 7. חדשות ומבזקים
- 8. שמיעת קלטות

- 1. אמרות יומיות
- 2. מועדי הרצאות
- 3. הרצאות בשידור חי וחוזר
- 4. שעורים שבועיים

מהיום: הרב אמנון יצחק איתך בכל הקום ובכל זמן

דפוזם הכהנים

03-6162236

אוצרות חיים
 חנוכה עם 'אוצרות חיים'
 מיום חמישי עד מוצ"ש
 2 לילות 3 ימים
 פרשת וישב כג'-כה' בכסלו 14-16/12/06
 במלון ג'רוזלם-גולד בירושלים

בהשתתפות
 - הרב ישראל נח ברגר שליט"א
 - הפיטן דוד שלמה שירו הי"ו
 לנשים - הרבנית שושנה מלול

- פעילות לילדים
 - עונג שבת
 סביב שולחנות ארוכים
 - גריכת שניה
 - סאונה וז'קוזי
 - אדר כושר

לפרטים 'אוצרות חיים'
 טל' 03-6880091
 פלאפון 050-3131740/1

*אמשרות לשישי-שבת
 וכן מיום ראשון עד יום רביעי 3 לילות

*זאלט כשר
 משני מצד
 בשרים בהכשר
 'בקיף' בית יוסף*

יעמדו על הברכה

חזרה בתשובה לויטו חי בן מיסה	בריאות אינה למיסה בת נינה	ברכה והצלחה למשה בן נורא
ברכה והצלחה לאברטו בן אדאה	יזכה להיות צדיק וירא שמים רחמים בן שירלי רכאל	זיווג הגון וכשר לאדי בן ג'ויליה
תזכה לדבר יפה וברור מיכול בת דיינה	חזרה בתשובה לדניאל בן רות	רפואה שלמה למסעודה בת ליוה
ברכה למשפחתו של דויד בן דינה	זיווג הגון לתורם בעילום שם	לעילוי נשמת יששכר מכלוף בן יצחק מיסה בת עמוס יוסי יוסף בן מיסה

חדשות מזוית אחרת

ב'שופר ניוזטל' 054-4007779

052-9997779 057-3777779 050-8007779

Finotec Financial Growth Inc. www.FINOTEC.com

שותף עסקי יקר,
 3 טריליון דולר מתגלגלים מדי יום בשוק המט"ח, השוק הגדול בעולם.
 חברות המחקר המובילות צופות גידול של פי 20 במהלך השנתיים הקרובות!
ואיפה אתה בתמונה?

כשותף עסקי של פינוטק תוכל להינות מתוכנית השותפים המהפכנית Profit Share.
 פינוטק חברת המסחר המט"ח היחידה בישראל, בה תרוויח גם כשלקוחותיך מרוויחים.

הרשות לניירות ערך האמריקאית
 מבטיחה ומקיימת!
 חייג 2021 *

קבלת ברכות

ב'שופר ניוזטל' 054-4007779

052-9997779 057-3777779 050-8007779

לרגל הופעתו הקרובה של העתון היומי

The News

מיביצע מיוחד!

פרסום ב-80,000 עיתונים במחיר מדהים

1+4 בפחות ממחיר מודעה 1

סה"כ 5 פרסומים ב-6,500 ש"ח בלבד + מע"מ

פרסום של עמוד שלם בעתון השבועי 'ארבע כנפות' יזכה את המפרסם בבונוס של 4 חצאי עמודים 2-4 עתונים יומיים נוספים ב- 'THE NEWS' באותו שבוע חינם.

- המחירים הינם למודעות מוכנות לדפוס (גרפיקה מוכנה).
- פרסום המודעות בכפוף לאישור הועדה הרוחנית של העתון.
- תשלום 30 יום, למבצע זה בלבד.

050-6500666 פלאבון 208 שלוחה 03-6777779
פקס 03-6768833